

[Emancipace]

V přírodních dějích má „emancipace“ nemensší úlohu než v lidských dějinách. Samy dějiny se ustavily procesem, který právem můžeme nazvat „emancipace“, a to hned v několika velkých „emancipačních“ krocích (přičemž pochopitelně jde o naši periodizaci, která se časem může ukázat jako příliš zjednodušující a schematizující). Předčlověk jakožto ještě přírodní tvor se vzdálil „své“ přírodě (tj. svému okolí, svému životnímu prostředí, svému původnímu, totiž přírodnímu „osvětí“) vynálezem rituálů a magických úkonů. Mezi těmito rituály se dostalo mimořádně a dlouhodobě významné perspektivy rituálům hlasovým (které svými zprvu skrytými možnostmi daleko překonaly šíři, mnohostrannost a plasticitu významové nosnosti rituálů mimických, pohybových, výtvarných atd.). Můžeme proto opět v ustavení jazyka (mluvy) vidět proces emancipační: člověk se tu z rituály pěstujícího tvora stává tvorem promlouvajícím, tj. komunikujícím se svými partnery slovem, jazykem; tedy z tvora, který je příležitostně ze svého přírodního osvětí vytrhován do zatím neintegrováných kousků „světa“ (ve skutečnosti jde stále ještě o osvětí, ovšem nového typu) rituálních úkonů a k nim se družících zvláštních prožitků, se stává tvor, který přesouvá své životní těžiště do světa promlouvání, do světa narativity – tvor, který stále více „žije“ ve „světě“ mýtu, a vztahuje se ke svému okolí prizmatem mytické narativity.

(Písek, 990712-1.)